

45, R. Dawkins, *ἐνθ' ἄν.*, 92 Α. Τσοπανάκ., *ἐνθ' ἄν.*, 105. **δ**) εἰς λ: *δακτύλιος* > *λαχτύλιος*, *δεκανίκος* > *λεκανίκος*, *δίψα* > *λίψα*, *δυσσμός* > *λυσσμός*. Πβ. Ν. Ἀνδριώτ., Ἰδιωμ. Φαράσ., 17. 38, 69 Α. Τζάρτζαν., Θεσσαλ. διαλ., 38. ε) εἰς ρ: *ἀχτίδα* > *χκίρα*, *βόδι* > *βόρ'*, *δαμαλίδι* > *ἀλαμαλίδ'*, *δέκα* > *ρέκ'*, *δώδεκα* > *ρώρεκα*, *ἔδωκα* > *ράκα*. Πβ. R. Dawkins, *ἐνθ' ἄν.*, 44, 76, G. Blanken, *Cargèse*, 74 Θ. Κωστάκ., *ἐνθ' ἄν.*, 43. **στ**) εἰς χ πρὸ ἀποβαλλομένου ι: *ἀπίδι* > *ἀπίχ'*, *πηγάδι* > *πεγάχ'*, *φίδι* > *φίχ'*. Πβ. R. Dawkins, *ἐνθ' ἄν.*, 92. **ς**) Εἰς τὰ συμφωνικά συμπλέγματα βδ, γδ, ρδ τὸ δ μετὰ τοῦ συνοδευόντος αὐτὸ συμφώνου τρέπονται δι' ἀνομοίωσιν εἰς ἄηχα: *βδέλλα* > *ἀβτέλλα*, *ἀφτέλλα*, *ἐβδομήντα* > *ἐβτομήντα*, *ἐφτομήντα*, *γδύνω* > *γτύν-νω*, *χτύν-νω*, *πέριδικα* > *πέριτικα*, *ἀμύνδαλον* > *ἀμύχταλο*, *σκόρδο* > *σκόρτο*. Πβ. K. Dieterich, *ἐνθ' ἄν.*, 79 X. Παντελίδ., *ἐνθ' ἄν.*, 44 Σ. Μενάρδ., Ἀθηνᾶ 6 (1894), 158 Α. Τσοπανάκ., *ἐνθ' ἄν.*, 116 Α. Tsopanák., *Λεξιλογ.* Δελτ. 10 (1963), 61 κέξ. **7**) Εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ ρ τρέπεται ἐξ ἐπιδράσεως τούτου εἰς τ: *ἰδρώνω* > *τρών-νω*, *ἀδρός* > *ἀτρές*, *ὀρῶς* > *τσούα*. Πβ. G. Rohlf., *ἐνθ' ἄν.*, 76 Θ. Κωστάκ., *ἐνθ' ἄν.*, 50. **8**) Ἐναλλάσσεται διαλεκτικῶς πρὸς τὰ σύμφωνα **α**) τὸ β: *δάκρυον* > *βάκρυον*, *δαχτυλίδι* > *βαχτυλί*, *δίσεκτος* > *βίσεκτος*, *δουλεύα* > *βουλεύα*. Πβ. Ν. Ἀνδριώτ., *ἐνθ' ἄν.*, 29 Α. Tsopanák., *ἐνθ' ἄν.*, 96. **β**) τὸ γ: *ἀγανάχτηση* > *δανάχτηση*, *γέφυρα* > *δέφυρα*, *γῦπας* > *δῦπας*, *πυρρόγη* > *φυρρόδη*, *ὕγειονόμος* > *δευονόμος*. Πβ. D. Oekonomid, *ἐνθ' ἄν.*, 61, Γ. Χατζιδ., MNE 2, 421 X. Παντελίδ., *ἐνθ' ἄν.*, 37 Α. Tsopanák., *ἐνθ' ἄν.*, 95 κέξ. **γ**) τὸ ζ: *ζέστα* > *δέστα*, *ζεστόν* > *δεστόν*. Πβ. D. Oekonomid, *ἐνθ' ἄν.*, 61. **δ**) τὸ θ: *θησανρός* > *δησανρός*, *θυγατέρα* > *δυχατέρα*, *θειάφι* > *δευάφι*, *θεός* > *δευός*, *θλίψη* > *δλίψη*. Πβ. K. Dieterich, *ἐνθ' ἄν.*, 77, K. Foy, *ἐνθ' ἄν.*, 16 D. Oekonomid, *ἐνθ' ἄν.*, 61 Β. Φάβη, Ἀθηνᾶ 42 (1930), 248 Α. Tsopanák., *ἐνθ' ἄν.*, 106. **9**) Προέρχεται **α**) ἐκ τοῦ φθόγγου d, συνήθως πρὸ τοῦ ι: *ἀγνάντια* > *ἀγνάδια*, *δόντια* > *δόδια*, *κουβεντιάζω* > *κουβεδιάζω*, *σύντεκνος* > *σύνδεκνος*. Πβ. Ἀνθ. Παπαδόπ., *ἐνθ' ἄν.*, 42 Α. Τζάρτζαν., *ἐνθ' ἄν.*, 39 Δ. Οἰκονομίδ., Ἀθηνᾶ 56 (1952), 224. **β**) ἐκ τοῦ φθόγγου τ: *τοξάρι* > *δοξάρι*, *τετάρτη* > *τετράδη*, συνηθέστερον πρὸ τοῦ ι: *ροτιά* > *νοδιά*, *στρατιώτης* > *στραδιώτης*, *σπίτια* > *σπίδια*, *φυτιά* > *φυντιά*, *φωτιά* > *φωδιά*. Πβ. K. Dieterich, *ἐνθ' ἄν.*, 77 X. Παντελίδ., *ἐνθ' ἄν.*, 9 Α. Καραναστ., *ἐνθ' ἄν.*, 58. **γ**) Ἐξ ἀφομοιώσεως πρὸς αὐτὸ τοῦ ν ἐν μέσῳ λέξεως ἢ ἐν ἀρχῇ ἐν συνεκφορᾷ: *συνδανιλίζω* > *συνδ-δανιλίζω*, *τὸν δάσκαλο* > *τόδ-δάσκαλο*, *δὲν δουλεύω* > *ἔδ-δουλεύω*. Πβ. K. Dieterich, *ἐνθ' ἄν.*, 83 X. Παντελίδ., *ἐνθ' ἄν.*, 48 Α. Tsopanák., *ἐνθ' ἄν.*, 126 Α. Καραναστ., *ἐνθ' ἄν.*, 66. **10**) Ἀναπτύσσεται ἐν μέσῳ λέξεως ἐκ ψευδοῦς ἀποκαταστάσεως εἰς ὅσα ἰδιώματα τοῦτο ἐκπίπτει μεταξὺ φωνηέντων εὐρισκόμενον: *ἀέρι* > *ἀδέρι*, *σῶος* > *σῶδος*. Πβ. Α. Tsopanák., *ἐνθ' ἄν.*, 92.

δα μόρ. σύνθηθ. *δα* Ἀπουλ. (Καλημ.) γὰ Κῶς Ρόδ. (Καλαβάρδ. Σορων. Φάν. κ.ά.) Τσακων. λὰ Κρήτ. (Χαν. κ.ά.) δὰς Λυκ. (Λιβύσσ.) Κύθν. Σάμ. Σκόπ. δὸς Λυκ. (Λιβύσσ.) ἀδὰ Ἡπ. (Ἰωάνν. κ.ά.) ἐδὰ Θήρ. Κρήτ. (Σητ. κ.ά.) Κύθηρ. Πελοπν. (Λάστ. κ.ά.) Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ.ά.) Τσακων. (Χαβουτσ.) ἐδαὲ Κρήτ. γιὰ Ἡπ. (Ἰωάνν.) Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπν. (Κυνουρ.) Στερελλ. (Φτελ.) τζὰ Κέρκ. Κεφαλλ. Κύπρ. (Κυθρ.) ἰὰ Κῶς Μακεδ. (Κοζ.) ἑὰ Χάλκ. ἰὰ Ἰκαρ. Κάρπ. Κίμωλ. Μεγίστ.

Τὸ ἀρχ. μόριον δ ἢ μετασχηματισθὲν κατὰ τὰ πολλὰ εἰς -α νεώτερα ἐπιρρήματα. Βλ. Γ. Χατζιδ., *Einleit.*, 52, 329.

Τὸ μόρ. δ αὖ καὶ εἰς Ἑρωτόκρ. Γ 1045 (ἐκδ. Σ. Ξανθοῦδ.) «Δὲν εἶν' καιρὸς νὰ σὲ κρατῶ, μὰ δὰ ποὺ ζοῦμεν ὅλοι | νὰ τὴ χαροῦμε, μάννα μου, τοῦ γάμου μας τὴ σκόλη» καὶ Γύπαρ., πρᾶξ. Γ, στ. 248 (ἐκδ. Κ. Σάθας, σ. 233) «Τὴν πιστεμένη μου βουλή ἐτότες δὰ νὰ κράζης». Ὁ τύπ. ἐ δ α διὰ προσθήκης τοῦ ε κατὰ τὰ λοιπὰ ἐπιρρήματα *ε κ ε ἰ*, *ε ν ω ρ ε ἰς*, *ε φ ε τ ο ς*, *ε π ε ι τ α* κ.ά. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 231 κέξ. καὶ εἰς Χρον. Μορ. Η στ. 5889 (ἐκδ. Schmitt) «Διὰ τὸν Χριστὸν ἀφέντη μας, ἐδὰ συμπάθησέ του|κι ἂν πέση πλέον εἰς φταίσιμον, τὴν κεφαλὴν του κόψε» καὶ εἰς Ἑρωτοπαίγν. στ. 519 (ἐκδ. Hesselting - Pernot, σ. 44) «Κι ἐδὰ, ψυχὴ μου, ἀρνήσου τὴν νὰ σὲ διαβοῦν οἱ πόνοι» καὶ εἰς Ἑρωτόκρ. Γ. 232 (ἐκδ. Σ. Ξανθοῦδ.) «καὶ πῶς ἐξάπλωσεν ἐδὰ, κι ὅλον τὸ νοῦ μου πᾶναι» καὶ εἰς Γύπαρ. Α 282 (ἐκδ. Ε. Κριαρ.) «γὴ ὄνειρο νὰ 'δε ἄλλη βολὰ κ' ἐδὰ νὰ τὸ δηγᾶται». Ὁ τύπ. λ α ἐκ τοῦ λ ε ω δ α (λ ω δ α) λὰ. Βλ. Γ. Χατζιδ. MNE 1, 198. Ὁ τύπ. δ ο ς πιθαν. ἐκ τοῦ α υ τ ο ς δ α) α υ τ ο ς δ ο ς καὶ ἐπίδρασιν τοῦ α υ τ ο ς.

1) Χρονικῶς, **α**) Τώρα, ταύτην τὴν στιγμὴν Ἀντικύθ. Κρήτ. (Γεράκ. κ.ά.) Λέσβ. Πελοπν. (Λάστ. κ.ά.) Τσακων. (Χαβουτσ.): Ἐδὰ τὸ εἶπες — ἐδὰ ἦρθα Κρήτ. Ἐδὰ σοῦ κοδοσιμῶνει μνιὰ βωλάκα, μόνο τ' ἀμέδε σου ἔχε (ἀμέδε = ὁ νοῦς) αὐτόθ. Ἰδια δὰ (τώρα ἀμέσως) αὐτόθ. Ἐδὰ ἄρες με 'ς τὴ γακορριζικιά μου αὐτόθ. Ἐγὼ λέω ἀπ' ὅθεν ἐδὰ νὰ ξεσυζέψωμε (νὰ διαλύσωμεν ἀπὸ τώρα τὸν συνεταιρισμὸν) αὐτόθ. Ἀριφνᾶς τοι νὰ 'ναι ἐδὰ ἐκεῖ; (ὑπολογίζεις νὰ εἶναι τώρα ἐκεῖ;) αὐτόθ. Καὶ τὰ πρόβατα τὰ δύνουνε δὰ τριτάρικα παῖ αὐτόθ. Τσ' ἐδὰ δέ τ' ἐρῶτ' οἱ κατσιβέλοι τὸ λαγὸ (καὶ τώρα δὲν τὸν τρώγουν οἱ κατσιβέλοι τὸν λαγὸν) Χαβουτσ. || Ἄσμ.

Γιέ μου, καὶ δὲ σοῦ τὸ 'λεγα, γιέ μου, καὶ δὲ σοῦ τό 'πα, πὼς εἶν' οἱ βάλες δανεικές, δὲν εἶν' ἐδὰ σὰ βρωῖτα Κρήτ.

Μαζὶ ἀναθραφήκαμε μὲ τὴ γειτόνισσά μας, κ' ἐδὰ θὰ ξεχωρίσουμε 'ποὺ τὴ βασιλίσσά μας αὐτόθ.

Ἦμουνε κράχτης πετεινός, μὰ δὰ 'ς τὰ γεραθιά μου τὰ μὲ τσιβοῦν οἱ ὄρνιθες δὲ δὸ βαστᾷ ἡ καρδιά μου Ἀντικύθ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. βλ. Ἑρωτοκρ. (ἐκδ. Ξανθοῦδ. Β 761 - 62) «Κεῖν' ἡ φωτιά, ποὺ μοῦ 'φεγγε, μπλὺδ λάψι δὲ μοῦ δίδει, κι ἄνεμος μοῦ τὴν ἥσθησε κ' ἐδὰ 'μαι 'ς τὸ σκοτεῖδι». **β**) Πρὸ ὀλίγου, ἄρτι Θήρ.: Ἐδὰ-ἐδὰ ἦταν ἐδῶ αὐτόνε, ποὺ ζητᾶς. **γ**) Μετ' ὀλίγον Κρήτ.: Ἐδὰ-ἐδὰ θὰ 'ρθῶ.

2) Βεβαιωτικῶς, βεβαίως, μάλιστα πολλαχ.: Δὲν εἶχαμε δὰ καὶ τόση ἀνάγκη! Εἶχαμε 'ς τὸ τραπέζι ἀρνὶ καὶ κρασί δὰ ὅσο ἠθελες πολλαχ. Τί λές, θὰ 'ρθῇ; — Ἀμέ δὰ Ἀθῆν. Ἡ Κρήτη δὰ εἶναι μὲ τ' ὄνομα κ' εἰς τὸ τραγοῦδι κ' εἰς τὸ χορὸ κ' εἰς τὰ πάδα Ἀντικύθ. Τῆς βασιλοπούλ-λας μας πρέπει τῆς γὰ βασιλόπουλ-λον, ὅχι βεζ-ζιρόπουλ-λο Κῶς. Πῆγα δὰ νὰ τοῦν ἀδαμώσουν Λέσβ. Ἔστειλά του δὰ Σύμ. Ἐν εἶμαι δὰ καὶ τοῦ πεθαμ-μάτου Κῶς (Καρδάμ.) Κάθε λίγο καὶ λιγάκι τοῦ 'κανε τραπέζι, τοῦ 'στερνε πεσκέσι τοῦ κόσμον τὰ καλὰ κι ὁ Χάρος ἦτανε δὰ πιά τόσο εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἀπλοδωργιὰ τοῦ κουμπάρου του Μῆλ. Καὶ πειὸς θὰ 'ναι ἀρχηγός μας; — Ὁ Χατζῆ μας λὰ Κρήτ. **3**) Συμπερασματικῶς, λοιπόν, τέλος πάντων Ζάκ. Ἡπ. (Ἰωάνν.) Ἰθάκ. Κάρπ. Κίμωλ. Κρήτ. (Ἀβδοῦ Γων. Ρέθυμν. κ.ά.) Κύθν. Κύπρ. Κῶς Λέσβ. Λευκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πελοπν. (Ξηροκ.) Προπ. (Μηχαν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Σύμ. Σύρ. Τσακων. Χίος — Λεξ. Κομ. — Α. Παπαδιαμ., Χριστουγενν. διηγ., 7: Τί τὸν ἔκανε κ' ἦρθε δὰ; Ξηροκ. Χίγια τὰ 'κανε δὰ ὁ Γιώργης τοῦ Νικόλα τὰ κατσκοποῦράτα Κίμωλ. Πηγαίνω 'ς τὸ



Ανγερὸ καὶ φέρω ἓνα σταμνάκι δὴ Σῦρ. Εἶνδὰ παθεῖς γὰ, κυρατσοπούλ-λα μου; Κῶς. Ἐγὼ, πού 'μαι ἀδερφή τως, νὰ μὴμ βάω γὰ, νὰ χαρῶ 'ς τὲς χαρὲς τως; αὐτόθ. Δουὰ γὰ σὲ θέλω! (ἐδῶ λοιπὸν σὲ θέλω νὰ δείξῃς, ποῖος εἶσαι) αὐτόθ. Πῆγα δὲ νὰ τοὺν ἀδαμώσῃς τσεῖνους ἔλ'π' Λέσβ. Ν' τ' ἀφήκον δὰ, λές, ἄφκεαστον τοῦ σ'τάρ'; Αἰτωλ. Γιὰ 'άλε μι, γὰ (γιὰ πές μου λοιπὸν) Τσακων. Ἀμ' τί ἀδά; (ἀμὲ τί λοιπὸν, τί νομίζεις;) Ἰωάνν. Τοῦ τό 'πα κι ὀφές. Εἶναι δὰ μικροπρέπεια νὰ ζητᾷς λεφτὰ Κρήτ. Σὰν ἔθαψαν δὰ τοῦ βιθαμένον τοῦ βασ'λονπαῖδ', πῆγι πάλι 'ς τοῦ γαφινὲ Λέσβ. Πῆρι δὰ ἓνα ἄλουγο τοῦ βασ'λονπαῖδ' αὐτόθ. Κριμας ἐδὰ πού σ' ἀκριβαναθρεῦγω κι ἀπέκειο μὴτ' ἀγαπᾷς μῆτε ξέρεις το Ἀπύρανθ. Ἦρτεν ἡ Κεριακή, ἐρκίνησεν ὁ γάμος, ἐπροσκαλέσαθ δὰ τὸ βασιλόπουλ-λο καὶ τὸ σκλαβὶ Σῦμ. Αὐτῆδ δὰ τῇ γοτσάβλαν ἔπηρε δὲ Ἰαπητάκι; αὐτόθ. Ἐμ-μου 'πες ἐὰ καὶ γιὰ τὸ χωραφάκι μ', βαππᾶ! Χάλκ. Ἐκιοῦ δὰ ἐνάτερε πεξήφανε (ἐσὺ τέλος πάντων ἔγινες ὑπερήφανη) Τσακων. Καὶ τί δὰ στοχάζεσαι πὼς ἡμπορεῖς νὰ τὸ κάμνῃς; Λεξ. Κομ. Πῆγα δὰ καὶ στήν Ἀθήνα Α. Παπαδιαμ., ἐνθ' ἄν. || Ἄσμ.

Ἀκουσε δὰ, πρωτόπαππα, τὰ πράματα πὼς πᾶσι Κρήτ.

Ἀνοιξε δὰ τὴ βόρτα σου, χρυσῇ μου περιστέρᾳ, νὰ βοῦμε καὶ 'ς τὸ σπῆτι σου νὰ ποῦμε καλησπέρα Γων. 4) Ἐπιτατικῶς α) μετὰ προστακτικῆς ὡς παρακελευστικὸν πολλαχ. καὶ Καλαβρ. (Γαλλικ.): "Ελα δὰ-ἄμε δὰ! πολλαχ. (πβ. τὰ ἀρχ. ἄγε δὴ, φέρε δὴ, ἴθι δὴ). "Ελα γὰ καὶ σὺ! Κῶς. Γυναικα, δύσον δὰ Σῦμ. Ἀμε δὰ, κακοροζίζικο, λόγια πού μου λέεις! Κῶθρ. Δά, ἔλα, πᾶμε νὰ φᾶμε, πορπά! Γαλλικ. Ἀμ' φάε δὰ! Λεξ. Πρω. Δουλεύετε δὰ καὶ λίγο! Λεξ. Δημητρ. || Ἄσμ.

Πὲ δὰ καὶ σὺ, συνθέρε, πόσα 'νῆμαι τὰ δικά σου; Κρήτ. β) Ὡς προσχηματισμὸς ἀντωνυμιῶν πρὸς ἐμφαντικὴν δῆλωσιν ἢ ἀκριβέστερον καθορισμὸν τοῦ δεικνυμένου προσώπου ἢ πράγματος σύνθηθ.: Τόσοσδὰ - αὐτοσδὰ - κείνοσδὰ. Μιὰ γυναικούλα τόσηδὰ. Αὐτοδὰ λέω κ' ἐγὼ σύνθηθ. Πού τὰ βρίσκεις τοῦταδὰ καὶ τὰ φέρεις; Θῆρ. Τόσοσδὰ μικρούτσικες Εὔβ. (Αὐλωνάρ.) Ἀκούστη φτηδὰ ἡ κουβέντα αὐτόθ. Εἶναι ἓνα γουρ'νάκι τόσοσδὰ Ἀμοργ. Ἐτσεῖν'δὰ Πάρ. (Λεὺκ.) Μποστάνια ἔχουνε βαλμένα, ἀλλὰ δὲν κάνουν τίποτις, κᾶτι πιπονάκια τόσοσδὰ Ἀγαθον. Τόσονγιά εἶνι τοῦ σπῆτ' μικρὸ Μακεδ. (Καστορ.) Εἶν' τόσοσδὰ; Σάμ. Αὐτοσδὰ Σκόπ. Ἐτοῦτοσγιά Πελοπν. (Κυνουρ.) Τοῦτοσγὰ Ρόδ. Ὁφτηδὰ Κῶς. || Ἄσμ.

Καὶ κείναδὰ τὰ γράφασ-σιμ βὼς ἤθελα σὲ πάρω Τῆλ. γ) Ὡς ἐπεκτατικὸς σχηματισμὸς ἐπιρρημάτων πρὸς ἀκριβέστερον καθορισμὸν τόπου, τρόπου καὶ χρόνου κοιν. Αὐτοῦδὰ - ἐδῶδὰ - ἐκεῖδὰ - ἔτσιδὰ - τώραδὰ - τότεδὰ. Τώραδὰ ἔφηνε. Στάσου αὐτοῦδὰ πού 'σαι καὶ μὴ κουνεῖσαι καθόλου κοιν. Ἐπαδὰ πού κάθομαι, καλὰ κάθομαι Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Ἐπαδὰ ὀφές τὸ δειλινὸ ἔχασε τὸ μαδῆλι μου Κρήτ. Ἐκειδὰ γροικᾷ ἓναν βουνητὸ Σῦμ. Τότεσιὰ 'ς τόσσεισμὸ Κῶς. Εἶχι προσουπίδα τσαι ἡ μαμμη τὴν ἔβγαλι ἀνάποδα, γι αὐτὸ τοῦ πιδὶ τηράζει ἔτσιδὰ Εὔβ. (Βρύς.) Ἐτσιὰ εἶναι καὶ τώρα Κίμωλ. Τοῦ δίνον ἔτσιγιά Μακεδ. (Καστορ.) Τώρα δὰ θέω νὰ με τὸ πῆς αὐτόθ. Κάτσε φρόνιμα, νὰ μὴ σοῦ τίς λούξω τσαι τώραδὰ μάλιστα (λούξω = δειρῶ) Πελοπν. (Ξεχώρ.) Τώραγιά τοῦ στοῦμπισε τὸ κεφάλι Στερελλ. (Φτελ.) Ἀπὸ τότεσδὰ δὲν εἶδα πιά ἡλιο Κῶθν. Καὶ τώρατζά, πού ὁ θεὸς μᾶς ἔχασε καὶ ἀπὸ τὸ λάδι δὲ μπάσαμε νιάνκα γιὰ φατ (νιάνκα = οὐδὲ) Α. Τραυλαντ., Διηγ., 110. δ) Ἐπὶ

καταφάσεως καὶ ἀρνήσεως σύνθηθ.: Ναὶ δὰ — καλὰ δὰ — Ὁχι δὰ — Μὴ δὰ κοιμᾶσαι; — Ὁχι δὰ! σύνθηθ.

δάγκα ἡ, Ἦπ. (Δρόβιαν. Παλάσ.) Πελοπν. (Κόρινθ.) δάγα Ἦπ. (Μαργαρίτ. Χιμάρ.) Παξ. δάνγα Κουφονήσ.

Ἐκ τοῦ ρ. δ α γ κ α ν ω καθ' ὑποχωρητικὸν σχηματισμὸν. Βλ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 76.

1) Τὸ δάγκωμα Ἦπ. (Μαργαρίτ.) Πελοπν. (Κόρινθ.): Μοῦ 'δωσε μιὰ δάγκα 'ς τὸ χέρι καὶ με 'μάτωσε Κόρινθ. Τὸν ἔπιακε καὶ τῶδωκε μιὰ δάγα Μαργαρίτ. Πετάζεται μιὰ μαρμάγα καὶ τοῦ 'κανε μιὰ δάγα 'ς τὸ δέξο τὸ δάχτυλο (μαρμάγα = εἶδος δηλητηριώδους ἀράχνης) αὐτόθ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α 1. 2) Τὸ κέντρον τοῦ σκορπιου Κουφονήσ.: Ἡ δάνγα τοῦ σκορπιου. 3) Ἡ ποσότης τροφῆς, ὅσῃν δύνανται νὰ κόψουν ἐφάπαξ οἱ ὀδόντες Ἦπ. (Δρόβιαν. Παλάσ. Χιμάρ.) Παξ.: Νό μου μιὰ δάγα ψωμί Χιμάρ. Δὲν ἔχω δάγα ψωμί Παξ. Συνών. βλ. εἰς λ. δ α γ κ α μ α σ ι α 2. Πβ. τὸ Βυζαντ. συνών. δ ἡ γ μ α.

δαγκάζω ἀμάρτ. δαγκάζου Μακεδ. (Καστορ.) δαγκά-ζω Ἦπ. (Κόνιτς.) δακάζω Καρ. (Ἀλικαρνασσ.) δακ-κάζω Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.) δαγάω Κεφαλλ. δαγκάου Ἦπ. (Πάργ.) Στερελλ. (Ἀχουρ.) δαγάου Ἦπ. (Ζαγόρ.) Θράκ. (Αἰν.) δαγκάου Μακεδ. (Βόιον) δαγκῶ Ἦπ. κ.ά. δαγκῶ Μῆλ. δαγκῶ Κάλυμν. Κῶς Νίσυρ. κ.ά. δακῶ Θῆρ. Ἰος Κρήτ. Κῶθν. Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σκίαθ. δακ-κῶ Ἀμοργ. Κίμωλ. Κύπρ. Ρόδ. Σέριφ. Σίφν. Σῦμ. Τῆλ. δακ-κῶ Λυκ. (Λιβύσσ.) δακ-κῶ Κῶς (Καρδάμ. Κέφαλ. Πυλ.) κ.ά. δακκῶ Κάλυμν. Κῶς Νίσυρ. Σίφν. κ.ά. γιακ-κῶ Μεγίστ. Ρόδ. βακ-κῶ Κάρπ. Ρόδ. Χάλκ. 'ακ-κῶ Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κύπρ. δαϊκάω Σέριφ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. δ α κ ν ᾱ ζ ῶ δι' ἀντιμεταθέσεως τῶν συμφ. κ και ν. Οἱ συνηρημένοι τύποι δ α γ ᾱ ω) δ α γ κ ῶ, δ α κ-κ ῶ κλπ. ἐκ τοῦ ἀορ. ἐ δ ᾱ γ κ α σ α κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἐ γ ῆ λ α σ α - γ ε λ ῶ, ἐ π ε ῖ ν α σ α - π ε ι ν ῶ, ἐ χ ᾱ λ α σ α - χ α λ ῶ. Ὁ τύπ. δ α κ ῶ ἐκ τοῦ δ α γ κ ῶ κατ' ἀποχητροποίησην.

1) Δάκνω σύνθηθ. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. (Μπόβ.): Δαγκῶ τὸ ψωμί - τὸ κρέας - τὸ τυρὶ. Δαγκῶ τὴ γλῶσσα μου Ἦπ. Παλεύουνε καὶ τότε δαγάει Κεφαλλ. Εἶναι λυτὸς ὁ σκύλλος μου, γιὰτὶ δὲ δαγᾷ Μῆλ. Δακκᾷ με 'φτοσιὰ (= αὐτὸς δὰ) Κῶς. Ἀνεμάζωξε τὸ σκύλλο σου, νὰ μὴ μᾶσε δακάση Κρήτ. Μουρέ, μὰ jáδα, κακοθάνατε, κ' ἐδάκασές το τὸ παιδί; Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Θὰ σὲ πιάσω καὶ θὰ δακάσω τὸ 'ουργούρι τοῦ λαιμοῦ σου ('ουργούρι = λάρυγξ) αὐτόθ. Τώρα πέθανεν ὁ Λευτεροφλώριος, ὅστερα δακᾷ μιὰν ὄχθηρα τὸ παιδί δον αὐτόθ. Ὁ σκύλλος σου δακκᾷ, θὰ τότε ματσονκίσω Σίφν. Ψωμίγ κρατεῖς, 'ακ-κὰ το, φά 'το (ἐκ παραμυθ.) Κύπρ. || Φρ. Δάκ-κα τὰ θ'εἶλη σου! (σιώπα!) Κύπρ. Σὰ δὲ σκύλλο πού δακᾷ καὶ δὲ 'αβλίζει (ὁ ὑπουργὸς δρᾷ κρυφίως καὶ ἀθωρόβως) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πού νὰ γιακ-κᾷς τὴ γλῶσσ-σας-σου! (ἀρά) Ρόδ. || Παροιμ. Ὁ σκύλλος πού βάζει, 'ἐβ- βακ-κᾷ (ὁ φωνασκὸς καὶ θυμώδης εἶναι ἀκίνδυνος) Κάρπ. κ.ά. Τὸ σκυλ-λίμ, βού δὲ γιακ-κᾷ, ἄς βάσ-ση ὁσοθ-θέλει (συνών. με τὴν προηγουμ.) Μεγίστ. Ὁ θεὸς ἔδεκεν τὰ δόντια, νὰ δακ-κιοῦν τὴ γλῶσσ-σα (πρέπει νὰ συγκρατοῦμεν τὴν γλῶσσαν μας καὶ νὰ ὁμιλοῦμεν μόνον, ὅταν πρέπη) Λυκ. (Λιβύσσ.) Ἀπουμπρὸς δακ-κᾷ κι ἀπουπίσου λαχτᾷ (ἐπὶ σκαιοῦ καὶ ἀγροίκου μὴ δεχομένου συμβουλᾶς) αὐτόθ. Χέρι πού 'ἐμ βορεῖς νὰ τὸ δακ-κᾷς, φίλα το (ἐφ' ὅσον δὲν δύνανται δυναμικῶς νὰ ἐπιτύχῃς κᾶτι, προσπάθησε με πολιτικὴν) Κῶς (Πυλ.) || Γνωμ. Ἦρτεσ-σου νὰ κλάψῃς,

